

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sähkön hinnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Harry Harkimon /liik näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 494/2025 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä pörssisähkön hinnan käsittämättömälle vaihtelulle,
mitä hallitus aikoo tehdä, jotta kuluttajille ja yrittäjille pystytään takaamaan
kohtuuhintainen sähkö,
mitä hallitus aikoo tehdä, jotta Suomi olisi jatkossa omavarainen sähkön suhteen,
mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen sähkön tasaisen tuotannon,
Suomi tarvitsee säätövoimaa – millä tavoin hallitus aikoo sitä järjestää,
miksi valtio ei ole varautunut tilanteisiin, missä sähkön tuotanto ei riitä,
millä taataan riittävä sähkön tuotanto, jos datakeskukset tulevat,
miten datakeskusten vaikutus sähkön kulutukseen ja suomalaisten sähkölaskuun on
mietitty ja
miten datakeskusten tarvitsema teho pystytään takamaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sähkömarkkinat Euroopassa toimivat marginaalihinnoittelun perusteella. Eurooppalaisten markkinoiden säännöt on luotu viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana pitkälti Pohjoismaissa käytössä olleen mallin pohjalta. Vastaavalla marginaalihinnoittelun logiikalla toimivat käytännössä myös muut hyödykepörssit, kuten öljy, kaasu ja kaivannaiset.

Poikkeuksena muihin hyödykkeisiin sähköä ei voida kustannustehokkaasti varastoida suuria määriä, vaan sitä on tuotettava joka hetki joko täsmälleen tai lähes tarvetta vastaava määrä. Tästä syystä sähkön tukkumarkkinoilla käydään erikseen kauppaa jokaiselle vartitunnille. Koska tilanne voi muuttua ennustetusta, markkinaosapuolilla on mahdollisuus korjata ennusteitaan päivän sisäisillä ja säätösähkömarkkinoilla.

Suomen voi sanoa olevan hyvässä asemassa sähkömarkkinoiden suhteen. Vaikka Suomen hinta-alueen pörssisähkön hinta vaihtelee voimakkaasti, on vaihteleva tuulivoima taannut viime vuosina Suomelle yhden Euroopan halvimmista sähkön hinnoista vuositasolla. Esimerkiksi vuonna 2025 EU:n jäsenvaltioissa sähkön pörssihinnan vuosikeskiarvo oli Suomea matalampi ainoastaan kahdella Ruotsin hinta-alueella (Ruotsissa hinta-alueita on yhteensä neljä). Viime aikoina lisäinen

sähköntuotanto on syntynyt Suomeen markkinaehtoisesti. Ilman uuden tuotantokapasiteetin, erityisesti tuulivoiman, syntymistä sähkön hinta olisi Suomessa pysyvästi korkeammalla tasolla. Nykyisillä sähköntuotantoteknologioiden kustannuksilla ja päästöoikeuden hintatasolla ei ole mahdollista saavuttaa matalaa ja läpi vuoden tasaista pörssihintaa ilman massiivisia verovaroista kerättäviä tai muulla tavoin kansalaisten maksamia valtiontukia. Myös sähköntuotannon omavaraisuuden varmistaminen jokaisessa hetkellisessä tilanteessa tulisi kansalaisille erittäin kalliiksi verrattuna nykyisiin Euroopan-laajuisiin markkinasääntöihin, jotka edellyttävät valtioidenvälisen siirtoyhteyksien aktiivista hyödyntämistä. Hallitus edistää edelleen lisäsiirtoyhteyksien rakentamista. Joulukuussa 2025 käyttöön otetun Suomen ja Ruotsin välisen Aurora Line 1 -siirtoyhteyden lisäksi Aurora Line 2 -siirtoyhteyden on tarkoitus olla käytössä 2030-luvun alkupuoliskolla.

Vuositasolla kotimainen sähköntuotanto on tällä hetkellä suurempaa kuin koko tällä vuosituhannella. Potentiaalia lisätä uutta tuotantoa edullisesti ja markkinaehtoisesti on merkittävästi, millä pystytään vastaamaan myös tulevaisuuden datakeskusinvestointien sähköenergian tarpeisiin ja täten pitämään pörssisähkön keskihinta jatkossakin kohtuullisella tasolla. Kuten selvityshenkilö Veli-Matti Mattilan raportissa Datakeskusten kansallinen tiekartta todetaan, uusien sähköntuotantoprojektien ajallinen toteutus riippuu voimakkaasti uusien paljon sähköä käyttävien investointihankkeiden konkreettisesta etenemisestä. Useimmiten paljon sähköä kuluttava datakeskusprojekti varmistaa sähköntoimituksensa jo etukäteen joko investoimalla uuteen sähköntuotantoon tai solmimalla uuteen tuotantoon perustuvan pitkäaikaisen sähkönostosopimuksen.

Voimakkaasti vaihteleva sähköntuotanto ja -kulutus näkyvät toisinaan tilapäisinä korkeina pörssihintoina, joita useammat samanaikaiset merkittävät sähköntuotanto- tai -siirtokapasiteetin vikaantumiset voivat nostaa entisestään. Vuoden 2026 alussa Suomessa on koettu poikkeuksellisen pitkä ja kylmä ajanjakso, jollaisia esiintyy tilastollisesti tyypillisesti kerran neljässäkymmenessä vuodessa Pohjois-Suomessa ja muun maan osalta kerran kymmenessä vuodessa. Tämä yhdessä tuulettomuuden kanssa on ajoittain nostanut pörssisähkön hintaa. Tilanne ei ole kuitenkaan johtanut sähköpulaan, vaan sähköä on ollut saatavilla riittävästi kaikkina aikoina.

Kuluttaja-asiakkaat voivat vapaasti valita erilaisten sähkösopimusten välillä. Yleisesti saatavilla olevia tuotteita ovat määräaikaiset kiinteähintaiset sopimukset, toistaiseksi voimassa olevat kiinteähintaiset ja pörssisidonnaiset tuotteet. Lisäksi sähkön myyjät ovat tuoneet viime aikoina joustosta palkitsevia tuotteita, jotka kuitenkin perustuvat osin kiinteään hintaan. Pitkällä aikavälillä pörssisähkö on useimmiten (riippuen esimerkiksi kulutusprofiilista) halvin vaihtoehto, mutta mikäli asiakas ei syystä tai toisesta pysty reagoimaan pörssihinnan voimakkaisiin vaihteluihin, ne on mahdollista eliminoida valitsemalla kiinteähintainen sopimustyyppi joko koko vuodeksi tai riskinsietokyvystä riippuen esimerkiksi ainoastaan talvikuukausien ajaksi. Kiinteähintaisten sopimusten hintataso on viime aikoina pysynyt kohtuullisena pörssihinnan heilahteluista huolimatta. Tällä hetkellä myös futuurihinnat kevääille ovat laskusuunnassa ja näyttävät täysin normaaleilta vuodenaikaan nähden.

Suomen sähköjärjestelmän haasteena voidaan kuitenkin yhä enenevissä määrin katsoa olevan joustavan sähköntuotantokapasiteetin rajallinen määrä sekä sähkön ja lämmön yhteistuotantokapasiteetin markkinaehtoinen väheneminen, mikä jossain määrin kasvattaa sähköpulan riskiä verrattuna entiseen poikkeuksellisissa tilanteissa. Haastetta ratkaistaan osittain lisäämällä lyhytaikaista joustoa, kuten varastointikapasiteettia ja kysyntäjoustoa, joiden optimoinnissa voidaan hyödyntää myös tekoälyä. Tekoälyllä on myös merkittävää potentiaalia energiatehokkuuden parantamisen puolella. Pitempiaikaisen joustotarpeen ratkaisemiseksi hallituksen tavoitteena on, että Suomeen luodaan selvityksen perusteella kustannustehokas kapasiteettimekanismi, joka tukee aina käytettävissä olevan sähkön riittävää määrää ja siten myös vähentäisi riippuvuutta tuontisähköstä. Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee sopivaa tukimallia, joka täyttää EU-säädösten asettamat reunaehdot.

Myös ydinenergian lisärakentamisen edistämisvaihtoehtojen selvittämistä jatketaan jo toteutetun ydinenergialainsäädännön laajan uudistuksen jälkeen. Tavoitteena on saada Suomeen vähintään yhden perinteisen ja usean pienemmän modulaarisen (SMR) ydinvoimalaitoksen investointipäätökset. Hallitus varautuu tukemaan rakennettavaa uutta ydinvoimaa esimerkiksi mahdollisen rakentamisaikaisen takauksen muodossa.

Markkinoille osallistuvan sähköntuotantokapasiteetin lisäksi Suomessa on häiriötilanteita varten Fingridin omistamia varavoimalaitoksia. Huoltovarmuuskeskus myös hallinnoi Meri-Porin voimalaitosta, jota voidaan käyttää ainoastaan poikkeusoloissa, joissa markkinoilla toimiva tuotantokapasiteetti ei riitä kattamaan sähkön kysyntää. Tätä ei ole Suomessa tapahtunut pitkään aikaan.

Helsingissä 23.2.2026

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

VN/4028/2026-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: